

Eigenaarschap!

Excuses, Reparatie & Verwerken

Werkplan 2020 - Amsterdam

VOORWOORD

De afgelopen periode kenmerkte zich door grote drukte voor het NiNsee. Bestaande activiteiten zijn gecontinueerd en uitgebreid, tegelijk kwamen nieuwe uitdagingen naar voren. Het aantal lokale Ketikoti activiteiten is uitgebreid en er is bovendien veel geïnvesteerd in landelijk overleg met betrokken partijen over het gemeenschappelijk waardig vormgegeven van de herdenkingen.

Een mijlpaal is bereikt nu na jarenlang ijveren door de regering besloten is om de aangenomen motie inzake structurele financiering van de Nationale herdenking ook uit te voeren. Dit betekent dat het NiNsee nu een fase ingaat van verbreding en verdieping van de Herdenking, met als inzet om te bereiken dat reflectie op het slavernijverleden niet beperkt blijft tot één moment per jaar.

Het NiNsee heeft succesvol meegedaan aan de door de Gemeente Amsterdam uitgeschreven call om te komen tot een verkenning voor een nieuwe nationale museale voorziening over het trans-Atlantische Slavernijverleden. Het NiNsee is inmiddels in zeer intensief overleg met de andere partijen over de uitvoering van de verkenning.

Verder werkt het NiNsee als penvoerder aan het daadwerkelijk zichtbaarheid geven aan het Landelijk Netwerk Slavernijverleden in samenwerking met een groot aantal erfgoed-, podium- en academische instellingen, met als doel brede kenbaarheid te geven aan de activiteiten van de betrokken instellingen rond het slavernij- en koloniale verleden. Voorts is er een begin gemaakt met het onderzoeken en aanspreken van 'het witte geweten' met een reeks goed bezochte debatten in samenwerking met Pakhuis de Zwijger.

De afgelopen jaren is mede in het kielzog van de felle acties tegen Zwarte Piet een sterk gegroeide belangstelling voor het slavernijverleden zichtbaar. Door steeds meer educatieve, culturele en erfgoedinstellingen wordt nu aandacht besteed aan of interesse getoond voor het slavernijverleden. Inmiddels is ook gebleken dat de Black Achievement Month, die in oktober 2019 voor het vierde achtereenvolgende jaar is georganiseerd, en het Tula-concert voorzien in een grote behoefte.

In dit werkplan wordt een beknopte balans opgemaakt van wat er met de inspanningen tot nu is bereikt. Daarna volgt een visie op de herpositionering van het NiNsee en verbreding van de activiteiten, waarna stappen geschetst worden om daar inhoud aan te geven.

De gekozen titel van het werkplan 'Eigenaarschap: excuses, reparatie & verwerking' geeft de ambitie van het NiNsee aan om krachtig in te zetten op een breder gedeeld probleemeigenaarschap van de kwesties rond reparatie, excuses en verwerking. Nu de gemeente Amsterdam serieus overweegt excuses te maken voor haar rol in de trans-Atlantische slavernij, is het een goed moment en voorbeeld om ook het nationaal debat hierover te voeren en er daarbij ook op te wijzen dat excuses slechts één onderdeel van reparatie vormen, die op zijn beurt een noodzakelijke voorwaarde is voor verwerking.

Missie en visie

Missie

De missie van het National instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis [NiNsee] is om kennis, interpretaties en verbeelding van het trans-Atlantische slavernij- en koloniale verleden te verzamelen, te beheren, verder te ontwikkelen en breed te delen, om daardoor bij te dragen aan een fundament voor een gedeelde toekomst op basis van gelijkwaardigheid.

Visie

NiNsee werkt aan de missie door het samenbrengen van denkers, wetenschappers en cultuurmakers en het organiseren van een breed netwerk aan partners om zo een breed en divers publiek te bereiken. Activiteiten in en rondom educatie en herdenking vormen belangrijke pijlers in het concrete aanbod naar de samenleving. In interactie met het publiek houdt het NiNsee voeling met de ontwikkelingen in de samenleving en speelt het in op actuele ontwikkelingen en behoeften. Het NiNsee wil een solide, tegelijkertijd aanspreekbare en wendbare organisatie zijn die midden in de samenleving de dialoog over het slavernijverleden en de doorwerking daarvan bevordert.

Typering van de organisatie

Het NiNsee is sinds de oprichting in 2002 gevestigd in Amsterdam en verantwoordelijk voor de Nationale Herdenking slavernijverleden bij het Nationaal Monument en de viering van de afschaffing in het Oosterpark, Amsterdam.

In 2012 is de Rijkssubsidie aan het NiNsee stopgezet. In 2013 kon dankzij de subsidie van de gemeente Amsterdam, die haar support handhaafde, de stap gezet worden om door te gaan als herdenkings- en projectorganisatie.

Waar NiNsee voor staat

- Blijvend levend houden van het Nederlandse slavernijverleden en het bevorderen van een gepaste erkenning van dat verleden.
- Aandacht geven aan de beleving door de nazaten van het slavernijverleden.
- Stilstaan bij de impact van het slavernijverleden voor de komende generaties en voor het samenleven.
- Inzetten van het thema slavernijverleden, koloniale samenleving en de doorwerking in een hedendaagse en de hedendaagse erfenissen daarvan voor burgerschapsontwikkeling.

Nieuwe ontwikkelingen en de groei van activiteiten en projecten nopen het NiNsee om in 2019 de doelen en taken en verdere professionalisering ter hand te nemen. Bij dit alles is het NiNsee:

- Bruggebouwer voor contact en dialoog tussen organisaties en actuele ontwikkelingen om zo het maatschappelijk debat met betrekking tot het slavernijverleden en erfenis mede vorm te geven;
- Penvoerder van verbindende projecten en museale, culturele en educatieve producties zoals binnen het Amsterdams en Landelijk Netwerk Slavernijverleden, met partners als het Amsterdam Museum, het Scheepvaartmuseum, het Stadsarchief Amsterdam, het Tropenmuseum; Bijlmerparktheater; Imagine MC; Reinwardt Academie/ HVA; Vrije Universiteit Amsterdam en Universiteit van Amsterdam; en met vele landelijke partijen;

- Ondersteuner van de speciale traditionele activiteiten van zelforganisaties gedurende de Keti Koti maand, inclusief lokale herdenkingen en de kinderherdenkingen, en bij educatieve activiteiten die mede daarop aansluiten.

Over NiNsee

NiNsee is het kenniscentrum van het Nederlandse trans-Atlantisch slavernijverleden en de erfenis daarvan. NiNsee staat voor een solide, aanspreekbare en tegelijkertijd een wendbare organisatie met verdieping en verbreding van de publieksgerichte activiteiten o.a. door:

- De helpdeskfunctie van voorlichten, verbinden en trainen in stand houden;
- Het ontwikkelen van kennis, modellen, projecten en onderzoek op over slavernijverleden;
- Vervullen van een stimulerende rol in de bundeling en agenda-ontwikkeling met betrekking tot onderzoek en hiertoe mobiliseren van het netwerk aan deskundigen onder wetenschappers en beleidsmakers;
- De nog bestaande maatschappelijke en culturele (zelf-)organisaties in de Afro-Caraïbische gemeenschap in Amsterdam met kennis en expertise over de doorwerking van het slavernij- en koloniaal verleden betrekken bij de dialoog.

Huidige situatie

Landelijk gezien is het NiNsee de enige organisatie die zich specifiek bezighoudt met het trans-Atlantische slavernij- en koloniaal verleden en de erfenis daarvan. Dat maakt dat in steeds toenemende mate een beroep gedaan wordt op het NiNsee, waar het gaat om aandacht voor het slavernijverleden. Vanuit deze behoefte wordt er toegewerkt om in alle provincies herdenkingscomités op te richten. Het streven hierbij is om vanuit de lokale comités een Nationaal Herdenkingsplatform op te richten, met als doel te komen tot meer samenhang, verbreding en verdieping van o.a. de Herdenking.

NiNsee kan haar rol als verbindende organisatie goed vervullen, doch komt steeds meer onder druk door de extra inspanningen die de toegenomen aandacht voor het slavernijverleden oproept. Zo vergt de Amsterdamse *call* voor een museale voorziening over het slavernijverleden een flinke inspanning naast het afgesproken activiteitenprogramma.

Ook de specifieke aandacht die delen van de Afro-Caraïbische gemeenschap in Amsterdam vraagt voor hun maatschappelijke positie, vergt bijzondere inspanning van het NiNsee en zorgt ook voor extra financiële druk, die niet gedekt is door de activiteitsubsidie. Het is opmerkelijk dat zowel op beleidsniveau als in de uitvoeringspraktijk twee equivalente en op zich erkende thema's geheel niet met elkaar in verband worden gebracht. Het gaat om erkenning van het slavernijverleden en de koloniale periode enerzijds, en de sterk groepsgebonden specificiteit van bepaalde achterstanden anderzijds. NINSEE wil beide thema's met kracht verbinden, in de overtuiging dat ieders activiteiten op beide terreinen daar sterk op vooruit zullen gaan.

Onder grote delen van de Afro-Caraïbische Amsterdammers heerst de overtuiging dat de gevolgen van de slavernij en koloniale periode tot op heden nog diep doorwerken binnen de eigen gemeenschap. En over het hoe en waarom van die doorwerking hebben zij ook tal van ervaringen en inzichten. Echter, die ervaringen en inzichten worden nauwelijks met elkaar en de omgeving goed gedeeld of verder ontwikkeld, noch worden zij ingezet bij de aanpak van problemen waarmee hun gemeenschappen heden ten dage nog kampen.

NiNsee voelt zich als kenniscentrum en doorgeefluik van kennis over het slavernijverleden en -erfgoed sterk verantwoordelijk voor het verder ontwikkelen van inzichten en kennis over de doorwerking daarvan. Het NiNsee kan zich nauwelijks een belangrijker taak voorstellen dan om dit 'Problematisch erfgoed' zo om te buigen dat het tot positieve actie inspireert. Het gaat dan om gestructureerd delen van begrip en elkaars ervaringen en ervoor zorgen dat inzichten en kennis geïntegreerd worden in de aanpak van actuele problemen. Echter, het is niet toevallig dat het NiNsee de enige nog bestaande middelgrote instelling is met stevige wortels in de Afro- Caraïbische gemeenschap. Want nu welzijnsactiviteiten door niet-categorale instellingen worden verzorgd, is er toch een onvervreembare kern van groepseigen, historisch besef en gedeelde cultuur overgebleven. Daarbij rekenen de Afro-Caraïbische Amsterdammers op NiNsee als kenniscentrum en belangenbehartiger op dit specifieke vlak.

Het bureau

De activiteiten van het NiNsee zijn de laatste tijd gegroeid in alle dimensies, qua aantal, volume en complexiteit en deze groei zet zich voort. Door de onderbezetting van het bureau zijn daardoor achterstanden ontstaan in kantoorfuncties zoals onderhoud van de automatisering, documentatie en het archief. Het is door deze ontwikkelingen voor de directie praktisch gesproken niet meer mogelijk om alle activiteiten zelf te leiden. Er zal een beroep gedaan moeten worden op goede projectleiders en -coördinatoren, die zich gelukkig ook aandienen. Dat betekent wel dat in de eerste plaats de directie zelf - om meer manager en minder meewerkend voorman te kunnen zijn - een systeem van voortgangsrapportage nodig heeft en een management-assistent om dat allemaal draaiende te houden. De huidige bureaumanager kan dit er niet nog bij hebben.

Daarnaast dienen de aan te stellen projectleiders en -coördinatoren ook goed ondersteund te worden door een professioneel kantoor. De huidige situatie waarin medewerkers in voorkomende gevallen allemaal 'een stukje' van het kantoorwerk doen is niet meer houdbaar. Er is stroomlijning en samenhang in het werkproces nodig, ook al om te zorgen dat iedereen zich vooral kan concentreren op waar zij voor is ingehuurd. Dit alles zal dan ondersteund moeten worden met goede hard- en software.

Voor projectontwikkeling is ook meer capaciteit nodig dan nu voorhanden is. Allerwegen blijkt dat fondsen beschikbaar zijn om projecten zoals door het NiNsee voorgenomen te realiseren, maar om daar gebruik van te kunnen maken zal eerst geïnvesteerd moeten worden. Een knelpunt daarbij is dat met 'no cure, no pay' fondsenwerving het soort complexe (samenwerkings-) projecten dat het NiNsee voor ogen heeft niet tot stand kan worden gebracht. Er moet serieus verkend, overlegd en onderzocht worden voordat een projectaanvraag kan worden geformuleerd. Het feitelijke fondsenwerven is daarna eigenlijk nog het minste werk, ook gelet op het feit dat er al veelbelovende contacten met fondsen zijn die positieve indicaties hebben afgegeven over de plannen van het NiNsee.

Om adequaat te kunnen inspelen op deze ontwikkeling is er in 2019 een beroep gedaan op de Gemeente Amsterdam voor een eenmalige financiële bijdrage voor verdere professionalisering van het NiNsee. Bij de aanvraag is uitgegaan van een professionaliseringsperiode van twee jaar. Daarin is steun gevraagd voor een aantal investeringen in systematiek, hard- en software en het bekostigen van een management-assistent en extra capaciteit voor educatie, communicatie en projectontwikkeling/ fondsenwerving. Op basis van de toekenning voor de uitvoering van de eerste fase van het professionaliseringsplan is geïnvesteerd in het vernieuwen van de ict (hard- en software). Inmiddels is het proces ingang gezet voor de aanstellingen van een management-assistent, communicatie medewerker, projectmedewerker/ fondsenwerver.

Speerpunt

Als kennisinstituut maakt het NiNsee een ontwikkeling door waarbij continu en op hoog niveau gefunctioneerd moet worden. Zowel het toegenomen volume aan projecten als ook de toename van doorlopende activiteiten vragen om versterking van de 'span of control' van de directie en versterking van het kader van het NiNsee.

De activiteiten zijn de laatste jaren gegroeid in aantal, volume en complexiteit. NiNsee heeft nu een groeiend netwerk aan deskundigen dat graag betrokken wordt bij de activiteiten, wat maakt dat leidende instellingen, zowel in de erfgoedsector als in het onderwijs vaker ons instituut aanspreken. Ook vrijwilligers- en zelforganisaties doen steeds meer een beroep op het NiNsee voor ondersteuning van initiatieven gericht op het slavernij- en koloniaal verleden. Een belangrijk speerpunt in 2020 is om deze expertise goed te mobiliseren, zodat de grote kwaliteit die in het netwerk aanwezig is ook werkelijk goed kunnen worden benut. Daarbij zal vooral aandacht gevraagd worden voor de impact die het slavernij- en koloniaal verleden nu nog heeft. De spin-off daarvan is dat de aandacht voor het Nederlands slavernijverleden expressief wordt gemaakt. Wat vervolgens een bredere belangstelling zal genereren voor dat verleden, wat een belangrijke doelstelling is van het NiNsee.

Activiteiten & Projecten

Door de Gemeente Amsterdam wordt sinds 2013 enkele specifieke activiteiten en projecten van het NiNsee jaarlijks gefinancierd, die historisch gegroeid zijn als basisactiviteiten voor de Amsterdammers. De basisactiviteiten zijn onder te brengen onder de noemers Educatie, Herdenking en Viering. Dit aanbod is waardevol en wordt ook in 2020 voortgezet en waar nodig verbreed en verdiept. De vernieuwing zit niet zozeer in de vorm, maar vooral in de thema's en methodes. Innovatieve en nieuwe activiteiten in Amsterdam zijn vooral te vinden binnen de projecten.

De inzet en maatregel in de 'Beleidsbrief diversiteit en inclusiviteit' van 18 december 2018 van wethouder Groot Wassink biedt goede aanknopingspunten om invulling te helpen geven aan het verder vormgeven aan de verbondenheid en versterken van de identiteit van de stad.

Want alleen in de interactie en begrip creëren voor ons gedeelde geschiedenis, krijgt diversiteit betekenis. Waardering gaat daarom uit naar de ambitie van de wethouder om de inzet en maatregelen toetsbaar en merkbaar te maken. NiNsee ziet daarbij een rol voor zichzelf bij:

1. **De Verbonden stad** door:
 - a. Versterken van de netwerken van gemeenschappen.
 - b. Realiseren van de rechtvaardige stad, met als pijlers: diversiteit met behoud van eigenheid; democratie en participatie door het betrekken en horen van alle burgers; en een billijke verdeling van kosten en baten van investeringen en daarmee ook het voorkomen van achterstelling van groepen.

2. **Gedeelde geschiedenis.**
 - Het Nederlands trans-Atlantische slavernij- en koloniale verleden is onlosmakelijk verbonden met Amsterdam. Het NiNsee is daarom zeer verheugd met de stappen van de Gemeente Amsterdam naar het realiseren van een museale voorziening over het slavernijverleden en investeren als één van de organisaties met een opdracht uit de *call* mede in de verdere ontwikkeling.
 - Het uitbouwen van de Canon van Amsterdam sluit aan bij de activiteiten en initiatieven van het NiNsee met betrekking tot versterking van het Amsterdams burgerschap en de identiteit van de stad.

3. Antidiscriminatie

- Via bewustwording en empowerment van met name jongeren met een migratieachtergrond draagt het NiNsee bij aan de weerbaarheid van deze jongeren tegen discriminatie. In het bijzonder richten we ons daarbij op de actuele problematiek van de onder advisering in het onderwijs en het bereiken van een gelijk speelveld voor de nieuwkomers op de arbeidsmarkt en in het ondernemen.

4. Versterken emancipatie

- Het steunen van het emancipatieproces van jonge Amsterdammers met een migratieverleden die een maatschappelijke positie opeisen.

Hieronder zijn de thema's weergegeven met daarbij de basisactiviteiten die gericht zijn op de Amsterdammers.

Educatie

Het NiNsee merkt een toename van belangstelling en interesse binnen het onderwijs over het trans-Atlantisch slavernijverleden. De vraag naar gastlessen, colleges en scriptie-interviews neemt toe. Een ontzettend positieve tendens, omdat kennis en begrip van dit verleden en hoe dat heden ten dage nog doorwerkt, bieden voor ieder individu stof tot nadenken over de huidige maatschappelijke en culturele verhoudingen. Want juist in de slavernijperiode kwamen het maatschappelijke en het persoonlijke wel heel pregnant samen in een systeem dat erom draaide individuen louter nog als bron van economisch kapitaal te behandelen. Maar met een toenemende belangstelling zijn wij er nog niet. Uit gesprekken, docentendagen en dialooggroepen is gebleken dat leerkrachten en docenten het onderwerp nog steeds onderbelicht vinden binnen het onderwijs. Het is niet altijd duidelijk waar zij kwalitatief goed lesmateriaal kunnen vinden en het materiaal is vaak versnipperd en eurocentrisch geschreven. Daarom is educatie voor het NiNsee een belangrijke pijler.

1. De kracht van de voorouders

De aandacht voor het slavernijverleden is vooral gecreëerd door -noodzakelijk en effectief- activisme, waarbij vooral de verbinding is gelegd met actuele klachten over racisme en achterstelling. Een onvermijdelijk gevolg daarvan is dat het beeld van de voorouders van Afro-Caraïbische Amsterdammers voornamelijk beperkt is gebleven tot dat van slachtoffers, tot datgene waartoe zij gemaakt waren, namelijk een slaaf. Daarbij is wie zij werkelijk ten volle waren op de achtergrond gebleven. Echter, zij waren volwaardige, intellectueel, cultureel, muzikaal, ondernemend actieve mensen die zich dwars tegen de verdrukking in wisten te ontplooiën als activisten, cultuurmakers, ondernemers, educatoren, uitvinders en nog heel veel meer. Dit vitale deel van die geschiedenis wil het NiNsee ook in 2020 verder krachtig naar voren blijven brengen.

2. Doorwerking van het slavernij- en koloniaal verleden

NiNsee voelt zich als verspreider van kennis over het slavernijverleden en –erfgoed verantwoordelijk voor het verder ontwikkelen van inzichten en kennis over onder andere de nawerking ervan. Het is belangrijk om dit 'problematisch erfgoed' zo om te buigen dat het tot constructieve actie inspireert. Onder de Afro-Caraïbische gemeenschap heerst de overtuiging dat de gevolgen van de slavernij en de koloniale periode tot op heden diep doorwerken binnen de eigen gemeenschap. Over het hoe en waarom van die doorwerking hebben zij ook tal van ervaringen en inzichten. Echter, die ervaringen en

inzichten worden nauwelijks met de omgeving gedeeld of verder ontwikkeld, noch worden zij ingezet bij de aanpak van problemen waarmee velen binnen die gemeenschap heden ten dage nog kampen. Er is een duidelijke leemte in de kennis van deze onvervreembare kern van groepsgeen, historisch besef en gedeelde cultuur. In dat verband doet de Afro-Caraïbische gemeenschap in Nederland een beroep op het NiNsee als kenniscentrum en pleitbezorger. Wij vinden het dan ook belangrijk om de relevante kennis van de doorwerking van het slavernij en koloniale verleden op gerichte wijze in te zetten bij de aanpak van problemen en achterstanden in de Afro-Caraïbische gemeenschap.

Ook de nawerking van de koloniale tijd in kringen van witte Nederlanders wordt de laatste tijd nadrukkelijk naar voren gebracht. Nederland is immers sinds de 16e eeuw tot aan de status aparte van de Antillen in 2010 een koloniale mogendheid geweest. Eeuwenlang wegstijgen, vergoelijken of zelfs verdedigen van koloniale heerschappij laat nou eenmaal zijn sporen na in het denken en de cultuur van een samenleving. We vinden dit nog steeds symbolisch terug in het klakkeloos handhaven van bepaalde straatnamen en begrippen, maar ook zeer materieel in de negatieve beeldvorming die nog steeds bestaat over mensen van Afrikaanse komaf.

Waar de nazaten nu tegenaan lopen, is dat velen van hun landgenoten zich van dit alles maar weinig bewust lijken te zijn. Verwerking vraagt ook om erkenning van de nawerking in de Nederlandse samenleving. Het is voor allen heilzaam om door samen het gesprek aan te gaan tot een gedeelde culturele verwerking van dat verleden te komen. Het NiNsee wil ook in deze dialoog nadrukkelijk een rol blijven spelen.

Lezingenreeks

Het NiNsee organiseert sinds haar ontstaan met succes lezingenreeks over de trans-Atlantische slavernij en koloniaal verleden. Voor het jaar 2020 staan er zes lezingen gepland, met daar bij drie centrale thema's, namelijk: Excuses, Reparatie, Doorwerking. De thema's zijn cultuurhistorisch van aard en worden waar mogelijk in een actueel kader geplaatst. Want over het slavernijverleden en de doorwerking ervan is er altijd discussie over wezenlijke vragen, over nieuwe ideeën, over doelgroepen, voorvallen en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarnaast dienen zich nieuwe belangstellenden aan of er gebeurt internationaal iets wat de nodige aandacht trekt en vraagt.

Het NiNsee vindt het ongelofelijk belangrijk om actief op al die impulsen en gebeurtenissen in te gaan. Sterker nog, het NiNsee wil nog nadrukkelijker het initiatief nemen om veel feedback te verzamelen en actief de discussie aan te gaan, om onderzoek te initiëren en vooruitstrevend en vernieuwend programmeren. Want dé grote waarde van de slavernijherdenking zit hem juist in het actief verwerken van de emoties en gedachten die het oproept. Daarvoor is het nodig in te gaan op de soms pijnlijke vragen die opduiken en overbrugging te zoeken van de tegenstellingen die tevoorschijn komen. Dit is heilzaam voor alle reeds van oudsher betrokkenen, en het betekent ook dat er openingen ontstaan voor nieuwe betrokkenen.

Educatie op scholen

Nu er een groeiende bereidheid blijkt te zijn om het slavernijverleden onder ogen te zien, is het voor het NiNsee urgent om bij te dragen aan kwaliteit van de methodes in het primair en secundair onderwijs. Het NiNsee gaat daarom met enkele experts van gedachten wisselen over de productie van lesmateriaal dat bijdraagt aan de kwaliteit van het vak burgerschapskunde vanuit het perspectief van het slavernijverleden. Hiervoor heeft het NiNsee een klankbordgroep met deskundigen gevormd.

Het NiNsee biedt in 2020 de volgende educatieve activiteiten aan:

- **Gastlessen** op scholen; Het gaat om prikkelende minicolleges met werkopdrachten en verwerkingsopdrachten. De colleges geven alle belangrijke gebeurtenissen rondom het Nederlands trans-Atlantisch slavernijverleden en legt een focus op verzetshelden. Juist deze verzetshelden zijn een onderbelicht facet binnen de slavernijgeschiedenis op scholen, maar essentieel voor beeldvorming. De colleges worden gegeven voor groepen 6, 7 en 8 op het basisonderwijs en kunnen een verdieping bevatten om ook de onderbouw op het voorgezet onderwijs te bedienen. Na een succesvolle pilot in 2019 wil het NiNsee de collegereeks verder uitbreiden naar het beroepsonderwijs, gezien gerichte kennis over het slavernijverleden nodig is binnen het onderwijsveld in de breedste zin. De ambitie is om de medewerking te krijgen van 14 scholen in Amsterdam verspreid over alle stadsdelen. Hierbij wordt samengewerkt met partnerorganisaties die al goed bekend zijn met deze vorm van educatie.
- **Educatieve ondersteuning** van de scholen die deelnemen aan de Kinderherdenkingen.
- **Docentendag.** Sinds 2018 verzorgt het NiNsee in samenwerking met het Amsterdam Museum en het Tropenmuseum voor docenten in het basisonderwijs een college rondom het thema slavernij. Uit dialooggesprekken valt op te maken dat het slavernijverleden voor docenten en leerkrachten veelal een lastig onderwerp om te behandelen. Vaak is dat door gebrek aan kennis over het onderwerp of angst voor een negatieve sfeer in de klas. Met de docentendag biedt het NiNsee docenten en leerkrachten de nodige *tools* om de drempel te verlagen en het gesprek hierover in de klas aan te gaan. Maar ook om te inspireren en het trans-Atlantische slavernijverleden te zien als een belangrijk en onmisbaar deel van de Nederlandse geschiedenis.

In 2020 wordt daarom voor de vierde keer een studiemiddag voor docenten en leerkrachten gehouden. In het kader van de te houden tentoonstelling over de trans-Atlantische slavernij in het Rijksmuseum, zal de studiemiddag eind november 2020 in het Rijksmuseum plaatsvinden. Het Rijksmuseum is daarom aangesloten bij het educatienetwerk van het NiNsee. Wederom zullen de overige partners (het Scheepvaartmuseum, het Amsterdam Museum, het Tropenmuseum, het Stadsarchief) hun expertise en knowhow beschikbaar stellen om tezamen deze dag weer tot een succes te brengen. De docentendagen worden binnen het educatienetwerk slavernij als leidraad gebruikt.

- **Open Monumentendag.** Op 12 en 13 september 2020 zijn meer dan 4000 monumenten door heel Nederland voor het publiek toegankelijk tijdens de Open Monumentendag. NiNsee gaat voor het vierde achtereenvolgende jaar een samenwerking aan met Open Monumentendag. Het is een uitstekend moment om het slavernijverleden van de Amsterdamse monumenten te delen onder de vele belangstellenden. Om ervoor te zorgen dat kennis over het slavernijverleden een zo groot mogelijk bereik heeft, zal het NiNsee slavernij gerelateerde achtergrondinformatie laten opnemen in de teksten die de rondleiders ter voorbereiding krijgen. In 2020 verzorgt het NiNsee wederom een junior activiteit in samenwerking met het Stadsarchief Amsterdam. In gebouw de Bazel kunnen kinderen het gehele weekend op speurtocht in het gebouw. Daarnaast verzorgt NiNsee een lezing, waarbij een verband gemaakt wordt tussen het slavernij- en koloniale verleden en het thema van Open Monumentendag 2020. Deze lezing is gratis toegankelijk en zal plaats vinden op het Bodeplein in De Bazel. Het streven is om 200 basisschoolleerlingen met hun ouders en begeleiders deel te laten nemen aan de Open Monumentendag.

- **Promovendi-weekend.** Zoals de afgelopen jaren treedt het NiNsee op als gastheer van het Promovendi-weekeinde van de leerstoel West-Indische Letteren van de Universiteit van Amsterdam. Onder leiding van prof. dr. Michiel van Kempen komen in de maand september alle promovendi, die vallen onder de leerstoel, bijeen voor gespecialiseerde colleges op het gebied van de Caraïbische geschiedenis, cultuur en literatuur. De promovendi houden een presentatie over de stand van hun onderzoek en de vragen en dilemma's die dat oproept. Zij krijgen feedback van de hoogleraren en van collega-promovendi. Dit Promovendi-weekeinde wordt ook beschouwd als de 'life line' voor het promotieonderzoek dat vaak in afzondering moet gebeuren, vooral voor de zogenaamde buiten-promovendi die geen arbeidsplek aan een universiteit hebben. Het NiNsee gaat dit initiatief uitbreiden en ook promovendi-weekends organiseren met medewerking van de Vrije Universiteit en de Erasmus Universiteit. Doel is een landelijk netwerk van promovendi met betrekking tot het slavernij- en koloniaal verleden op te zetten. Daarbij zullen korte publieke presentaties worden gehouden door de promovendi over hun onderzoek. De ervaring leert dat er veel belangstelling is voor zulke presentaties.

Keti Koti maand

De maand juni is op instigatie van enkele Amsterdamse zelforganisaties uitgeroepen tot Keti Koti maand. In deze maand worden rond de trans-Atlantische slavernij in verschillende delen van de stad activiteiten georganiseerd, al dan niet met medewerking van het NiNsee. De Keti Koti maand wordt jaarlijks op 1 juni ingeluid met een Memre Waka (herdenkingsloop). Onder aanvoering van de stichting Eer & Herstel wordt in een optocht in traditionele klederdracht gelopen vanuit de Stopera (het bestuurscentrum van Amsterdam) naar het pand aan de Herengracht 502 dat vroeger eigendom was van de bewindhebber van de West-Indische Compagnie. Dit pand is nu de ambtswoning van de Burgemeester. Bij de ambtswoning worden toespraken gehouden van onder andere de burgemeester, de directeur van NiNsee en een vertegenwoordiger van de stichting Eer & Herstel.

De Keti Koti maand krijgt verder vorm en inhoud door middel van de volgende activiteiten:

De afsluiting van de Keti Koti maand vindt plaats met de Nationale Herdenking en Viering in het Oosterpark. In bijlage 2 staat een overzicht van de activiteiten waar het NiNsee gedurende de Keti Koti maand nauw betrokken is.

Herdenken & Vieren

Herdenken van de slachtoffers en Vieren van de (afschaffing) van de trans-Atlantische slavernij, zijn voor het NiNsee niet louter doelen op zichzelf. Zij dienen juist als momenten beschouwd te worden om telkens opnieuw ook het heden goed te begrijpen en wegen voor vooruitgang te vinden. Het gaat er vooral om te onderzoeken hoe de aandacht voor en initiatieven met betrekking tot de trans-Atlantische slavernij- en het koloniaal verleden uiteindelijk binnen de Nederlandse samenleving functioneren, om vervolgens richting te geven aan de toekomst van dat verleden. Het is in dat opzicht waarom NiNsee de Herdenking van de slachtoffers en Viering van de afschaffing van de trans-Atlantische slavernij ook wil dynamiseren. Met andere woorden in samenhang brengen met voortschrijdend inzicht over de doorwerking van dat verleden.

De Herdenking & Vieringen zijn in deze dus niet alleen plechtige rituelen, maar ook evenementen die een platform vormen voor het uitdragen, verbeelden en verwerken van zulk voortschrijdend inzicht en de praktijken die daaruit voortkomen. Want dé grote waarde van de slavernijherdenking zit hem juist in het actief verwerken van de emoties en gedachten die het oproept. Daarvoor is het nodig in te gaan

op de soms pijnlijke vragen die opduiken en overbrugging te zoeken van de tegenstellingen die tevoorschijn komen. Dit is heilzaam voor alle reeds van oudsher betrokkenen, en het betekent ook dat er openingen ontstaan voor nieuwe betrokkenen.

NiNsee was daarom zeer verheugd te vernemen dat de aangenomen motie van het Tweede Kamerlid Özütok (18 oktober 2018) inzake het structureel financieren van de Nationale slavernijherdenking door de regering zal worden uitgevoerd. Aan het ministerie van OCW heeft het NiNsee in een schrijven haar zienswijze gegeven over hoe zij denkt over een optimale uitvoering van de motie.

Verduurzamen van de slavernijherdenking betekent voor NiNsee dat dynamische activiteiten - luisteren, onderzoeken, de dialoog aangaan, ontwikkelen van thema's en presentatiewijzen - het hele jaar door op professionele wijze worden uitgevoerd. Het betekent dat er regelmatig een nieuw thema wordt ontwikkeld voor de herdenkingsactiviteiten, dat hier brede betrokkenheid bij wordt ontwikkeld voorafgaand aan en volgend op de dagen waarop de officiële activiteiten plaatsvinden.

Het NiNsee ziet de inzet op een structurele subsidie van de slavernij herdenking dus als veel meer dan een formele regeling die voorlopig zekerheid biedt en die ons elk jaar een rondje aanvragen bespaart. Wij zien het als dé kans om de herdenkingsactiviteiten een structurele inbedding in de samenleving te geven door permanente verdieping en vernieuwing.

Sinds de onthulling van het monument in 2002 vindt én de Nationale Herdenking én de Viering van de afschaffing van de slavernij in Amsterdam plaats. En in deze is de band met Amsterdam door het nationaal slavernijmonument in het Oosterpark, onverbreekelijk. De 1 juli Keti-Koti dag wordt in Amsterdam altijd ingeluid met de *Bigi-spikri waka*, een optocht in kleurige traditionele kledij uit de voormalige koloniën.

Kinderherdenking

Sinds 2016 vinden in Amsterdam kinderherdenkingen plaats. Het is een samenwerking met Stichting Amsterdams Centrum 30 juni – 1 juli en met medewerking van het Caribisch Netwerk Politie en het Multicultureel Netwerk Defensie. De kinderherdenkingen vinden op 26 juni plaats. In 2019 zijn er voor het eerst vier kinderherdenkingen in de Amsterdamse stadsdelen Zuid, Zuidoost, Noord en Oost simultaan gehouden. Aan deze herdenkingen hebben elf basisscholen hun medewerking verleend. Leerlingen van groepen zes, zeven en acht kregen voorafgaand aan de herdenking inleidende lessen over de slavernij en burgerschap. De ambitie is om gefaseerd toe te werken naar meer kinderherdenkingen, zodat de kinderherdenking slavernijverleden stadsbreed plaats vindt. Momenteel vinden er gesprekken plaats met andere stadsdelen om mogelijkheden tot uitbreiding te vergroten. Het is dan ook het doel om in 2020 in vijf stadsdelen de kinderherdenking te organiseren, met elk stadsdeel een eigen karakter, eigen voorbereiding en eigen inhoudelijk programma. Kennis over het Nederlands slavernijverleden is voor scholieren essentieel om goed inzicht in maatschappelijke en culturele verhoudingen te ontwikkelen. Het geeft een completer historisch kader van ons land en haar inwoners en het draagt bij aan de kwaliteit en het effect van burgerschap.

Nationale Herdenking

De Nationale Herdenking in het Oosterpark start elk jaar om 13.00 uur en wordt geopend met een *spiritual song* of bevrijdingslied uit de tijd van de slavernij. Daarna wordt ter ere van de slachtoffers bij het monument een traditionele plengoffer gebracht. Na toespraken van de voorzitter van het NiNsee, een vertegenwoordiger van de nationale overheid en de Burgemeester van Amsterdam, wordt met het trompetsignaal van 'The last post' een minuut stilte aangekondigd. Vervolgens worden door belanghebbende instanties en organisaties kransleggingen bij het monument geplaatst. De

Nationale Herdenking wordt afgesloten met het ten top hijssen van de vlaggen, een defilé langs het monument en het leggen van bloemstukken door belangstellenden.

Door inspanningen van het NiNsee heeft de Herdenking van de slavernij een vaste plaats verworven in de Nederlandse jaaragenda van nationale herdenkingsmomenten. De herdenking op 1 juli wordt sinds 2015 nu live uitgezonden op de nationale televisie. Dit genereert in juni, de Keti Koti maand, extra aandacht in de landelijke en lokale media.

Nationale Viering (voorheen keti-koti festival) is nu een evenement dat uitgegroeid is tot één van de grote multiculturele events in Amsterdam met circa vijftigduizend bezoekers. Het streven is om grotere belangstelling te wekken bij een brede doelgroep - jong, oud, etnisch divers - voor het gezamenlijk slavernijverleden en de doorwerking ervan. Het specifieke karakter van de Viering met daarbij de diversiteit aan doelgroepen en de inrichting van het park, vragen om extra zorg om alles en iedereen bij elkaar te houden. Voor een optimale *crowdcontrol* is gekozen voor een opzet met drie podia: een podium met specifieke programmering voor kinderen, één met traditionele muziek en het hoofdpodium. In een speciaal ingerichte Boni/Tula tent vinden debatten, lezing en expositie over het slavernij- en koloniaal verleden plaats. Verspreid over het park is er een kramenmarkt met culinaire en andere producten uit de voormalige koloniën. De Viering start direct na de Herdenking om 14.30 uur en eindigt om 21.00 uur.

Tula Herdenking

Als onderdeel van de herdenking van het slavernijverleden vindt al vanaf 2003 de Tula herdenking plaats. Aan deze Herdenking wordt inhoud gegeven door een Herdenkingsconcert en de Tula Lezing & Debat. Op Curaçao wordt de slavernij herdacht op 17 augustus, in plaats van 1 juli, de dag waarop Nederland de slavernij in de kolonies in de West afschafte.

Op 17 augustus 1795 vond op Curaçao onder leiding van Tula de grote slavenopstand plaats. Tijdens het Tula Herdenkingsconcert worden muziekstijlen zoals de Tambu en Seu en liederen die hun oorsprong hebben in de slavernij en koloniale tijd op de voormalige Nederlandse Antillen, in een modern compositie gepresenteerd. Inzet bij de Tula lezing & Debat is de strijd voor vrijheid, gelijkheid en identiteitsontwikkeling. De Tula Herdenking wordt uitgevoerd in samenwerking met Overlegorgaan Caraïbische Nederlanders (OCAN) en de Vereniging Antilliaans Netwerk.

Educatie vanuit cultuur

Het gaat hierbij om de bijdrage van culturele activiteiten en manifestaties aan het bewustwordingsproces over slavernijverleden en erfenis. Zo wordt de samenwerking voortgezet met musea, erfgoedinstellingen, theater en kunstpodia zoals onder andere het Amsterdams Museum, het Scheepvaartmuseum, het Tropenmuseum en het Rijksmuseum.

Het NiNsee blijft een bijdrage leveren aan de website van het Stadsarchief Amsterdam <http://www.amsterdam-slavernij.nl/>. Met *Amsterdam en slavernij* wil het Stadsarchief Amsterdam laten zien wat voor type bronnen er over de slavenhandel en slavernij te vinden zijn. Van plantage-inventarissen, ongepubliceerde manuscripten tot ooggetuigen van mishandeling aan boord van slavenschepen. Naast een overzicht is deze website tevens bedoeld als startpunt voor verder onderzoek naar de slavenhandel en slavernij in de Amsterdamse archieven.

Daarnaast heeft het NiNsee speciaal voor scholieren de website www.slavernijenij.nl opgezet als ondersteuning voor scholieren bij het maken van een werkstuk. Ook is de website:

www.lesmateriaalslavernijverleden.nl in nauwe samenwerking met het Amsterdam Museum opgezet. Hierdoor krijgen docenten een overzicht van alle beschikbare lespakketten over het slavernijverleden.

Black Achievement Month

In oktober 2020 wordt voor de vijfde keer de Black Achievement Month gehouden. Dan zullen via verschillende kunst-culturele podia de uitzonderlijke en veelbelovende talenten uit de zwarte gemeenschap in Nederland aan een breed publiek worden gepresenteerd. De inzet daarbij is een eigentijdse beweging, gestoeld op een perspectief dat uitgaat van de kracht en positieve bijdragen van personen met een Afrikaanse *roots* aan de Nederlandse samenleving. Daarbij wordt onverminderd gestreefd naar verdere emancipatie van Nederlanders met een Afrikaanse *roots* en duurzame verbindingen met verschillende lagen van de samenleving. Op deze wijze wordt ook bijgedragen aan een evenwichtige beeldvorming van personen van Afrikaanse afkomst. Een beeldvorming die te vaak is bepaald door wat er in de slavernij en koloniale tijd over hen is gezegd en geschreven.

De Black Achievement Month heeft duidelijk de potentie om nog verder te groeien, verdiepen en te verbreden. Dit blijkt vooral uit het toenemende bezoekersaantal, het groeiend aantal nieuwe en potentiële partners die zich aandienen. Om dit potentieel optimaal te benutten en adequaat in te spelen op de kansen die zich aandienen, is na consultatie van enkele bestaande en beoogde partners ervoor gekozen de organisatie van de Black Achievement Month te verzelfstandigen. Met het lustrum jaar in het vizier, is toen in het voorjaar van 2019 de stichting Black Achievement Month opgericht. Dit biedt partners met een focus op de podiumkunsten en cultuur in het algemeen een meer gelijkwaardige positie in de samenwerking. Ook kan zo de acceptatie voor cultuurfondsen en andere sponsors vergroot worden, aangezien hun bijdragen nu duidelijk zichtbaar worden op de werkzaamheden waar zij belang in stellen. De missie is dus om op een inspirerende wijze de Nederlandse samenleving goed kennis te laten maken met de talenten uit de eigen zwarte gemeenschap, zodat die talenten het beste kunnen worden benut tot voordeel van het algemeen welzijn in ons land.

Spin off : Lokale herdenkingen

Landelijk is er een groeiende belangstelling voor het trans-Atlantische Nederlandse slavernijverleden. In steeds meer gemeenten en stadsdelen wordt rond 1 juli stilgestaan bij dat verleden. Het gaat daarbij vooral om het besef van relevantie van reflectie op het slavernijverleden en de hedendaagse, deels overgeërfde problematiek. Het afgelopen jaar vonden in de volgende gemeenten herdenking en/of vieringen plaats: Amsterdam, Middelburg, Rotterdam, Utrecht, Groningen, Den Haag, Almere, Tilburg, Drachten, Nijmegen en Hoofddorp. Initiatiefnemers uit Eindhoven, Breda, Arnhem, Leeuwarden en Haarlem hebben het NiNsee benaderd om ook in die gemeenten herdenking en viering van het slavernijverleden vorm te helpen geven.

Projecten

Black Achievement Month

Oktober is de maand van de geschiedenis. In dat kader presenteert het NiNsee bijzondere producties en prestaties van mensen met Afrikaanse en Caraïbische *roots* in Nederland aan een breed publiek. Sinds 2016 vindt de presentatie plaats onder de noemer 'Black Achievement Month'.

De Black Achievement Month beoogt bij te dragen aan de vorming van een samenleving die gebaseerd is op inclusiviteit, gelijkwaardige behandeling en waardering van prestaties die het algemeen en bijzonder nut dienen. Het beoogt ook bij te dragen aan het oplossen van de wederzijdse negatieve effecten die het gevolg zijn van en voortvloeien uit het slavernij-verleden en alles wat daarmee samenhangt. Dit ongeacht afkomst, religie, seksuele geaardheid en etniciteit.

De Black Achievement Month richt zich op de domeinen: Kunst, Cultuur, Wetenschap, Ondernemerschap en Sport. De activiteiten bestaan uit podiumpresentaties, filmvertoning en debatten. Ter afsluiting wordt een Black Achievement Award uitgereikt en ook een oeuvreprijs. Tot nu toe worden activiteiten gehouden in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, Almere.

Emotie-netwerken

Het NiNsee is betrokken bij een wetenschappelijk onderzoek van de Vrije Universiteit naar emotienetwerken rond het slavernijverleden en zijn lange nasleep in de koloniale tot en met de huidige postkoloniale tijd. Emotienetwerken is een term die voorgesteld is door prof. Hester Dibbets (2015). Volgens haar zijn emotienetwerken grillige, vertakte constellaties van gevoelens, vanuit verschillende perspectieven, ervaringen of gedeelde betrokkenheid bij de erfenis van ons gedeeld verleden. De vraagstelling die richting geeft aan dit onderzoek loopt langs de volgende lijnen:

- Welke emoties spelen er bij verschillende gemeenschappen rond het slavernijverleden en in welke mate zijn de emoties verbonden aan gevoel van eigenaarschap over dat verleden en waar dat verleden voor staat?
- Wie zijn er betrokken, met welke verhalen en emoties, en wie juist niet en waarom niet?
- Hoe dragen emoties bij aan identificatie, empathie, verbinding of juist verwijdering of onverschilligheid?
- Wat voor implicaties hebben deze emoties voor het nationale draagvlak en actuele nationale invulling en beleven van herdenken en vieren van afschaffing van slavernij nu en in de toekomst?

Met dit onderzoek wordt een vernieuwende en verdiepende stap gezet in de analyse en beschrijving van het gedeelde slavernijverleden. Het is ook een verkenning over met name welke groepen minder affiniteit hebben met het slavernijverleden en waarom en welke groepen wél betrokken zijn. De resultaten zullen bijdragen aan het verkrijgen van meer inzicht in elkaars houding en ze zullen helpen antwoorden en programma's te formuleren hoe wij in gezamenlijkheid de Herdenking van het slavernijverleden inclusief kunnen maken en de betrokkenheid van alle Nederlanders bij dat verleden kunnen vergroten. Dit onderzoek "Emotienetwerken rond Erfgoeditems in Educatieve settings-II (EmErEd-II)" is een samenwerkingsverband rondom prof. Hester Dibbets (Lector Reinwardt Academy, Hogeschool van Amsterdam, tevens bijzonder hoogleraar aan de Erasmus Universiteit) en Marlou Willemsen, directeur Imagine IC en senior onderzoeker bij de Reinwardt Academie. Verwacht wordt met dit onderzoek te starten in het laatste kwartaal van 2020.

Landelijk Netwerk Slavernijverleden

Het NiNsee coördineert vanaf half 2018 de opzet van een Landelijk Netwerk Slavernij-verleden, met steun van het ministerie van OCW en samen met de kernpartners: Museum van Wereldculturen, Amsterdam Museum, Bijlmerparktheater en de Vrije Universiteit. Doel van het netwerk is om tot kennisuitwisseling te komen en gezamenlijk te werken aan maximale zichtbaarheid van de activiteiten. Er zullen met regelmaat conferenties georganiseerd worden om deelnemers bij elkaar te halen en er zal een website worden ontwikkeld die de 'go to' vindplaats wordt voor informatie over het slavernijverleden en activiteiten daaromtrent. Deelnemers worden geworven onder culturele instellingen, erfgoedinstellingen en educatieve instellingen, in de opstartfase zal de focus liggen op instellingen die al enige 'trackrecord' hebben opgebouwd, om daarna verder uit te breiden.

De kracht van de voorouders

In de discussie over de afschaffing van de slavernij moet worden geconstateerd dat ter verklaring daarvan, de nadruk te zeer werd gelegd op factoren als de economische rentabiliteit van het systeem, de rol van Humanistische bewegingen en verlichtingsidealen als 'vrijheid, gelijkheid en broederschap' in met name West-Europa. In de literatuur krijgt de bijdrage van de tot slaafgemaakten aan de ondergang van de slavernij, marginale aandacht. Het verzet van de tot slaafgemaakten in de vorm van opstanden en oorlogen tegen de plantocratie, werd destijds beschreven in termen van verstoring van de rust van de plantage economie. Leiders van de opstanden en het verzet tegen het systeem werden niet afgebeeld als vrijheidsstrijders, maar als weglopers, ordeverstoorers en ordinaire brandstichters. Aan de bestudering van de verzetsbewegingen in termen van leiderschapsstructuur, organisatievorm, overlevingsstrategieën e.d. moet nog een begin worden gemaakt. 'De kracht van de voorouders', betreft een expositie waarin overlevingsstrategieën, organisatievormen, leiderschapsstructuren en filosofische stellingname in de slavernij- en koloniale tijd in beeld worden gebracht.

Masterclass: Verbindend Leiderschap

Er is brede overeenstemming dat in tijden van tegenstellingen omtrent etniciteit, culturele afkomst en religie, 'verbindend leiderschap' nodig is. Wat dat betreft ligt er regelmatig en misschien wel structureel een uitdaging als het gaat om activisme rond het slavernij- en koloniale verleden. Bijvoorbeeld de 'Zwarte Piet' discussie kent felle demonstraties en harde, soms zelfs zeer pijnlijke, tegenacties zoals in 2017 bij Dokkum. Het stelt lokale bestuurders voor de uitdaging om niet alleen een evenwicht te vinden tussen demonstratierecht en openbare orde, maar ook om met visie te komen om de discussie te richten op een uiteindelijke, voor iedereen op zijn minst aanvaardbare uitkomst.

NiNsee wil in 2020 drie Burgemeesters afzonderlijk uitnodigen om als 'Masters' hun visie aan een groep jongeren te presenteren over hoe zij vorm en inhoud (willen) geven aan "Verbindend Leiderschap" en specifiek waar zij vanuit de aandacht voor het slavernij-verleden perspectieven zien om te verbinden. De masterclass krijgt vorm aan de hand van drie afzonderlijke vraaggesprekken met de 'Masters', en elk gesprek staat onder leiding van een prominent lid van de Afro-Caraïbische gemeenschap in de betreffende stad van de Burgemeester.

Deelnemers aan de masterclasses zijn studenten uit het middelbaar- en voortgezet onderwijs. Betreffende onderwijsinstellingen in de steden waar de masterclass gehouden zal worden, zullen om medewerking worden gevraagd.

Verkenning slavernijmuseum

Het NiNsee is een van de drie partijen die uitgekozen is om uitvoering te geven aan de verkenning van een nationale museale voorziening over het Nederlandse trans-Atlantische slavernijverleden. Na een moeizame en intensief proces is in juli 2019 door de drie partijen een gezamenlijk voorstel gepresenteerd aan de Gemeente. Het proces om te komen tot een gemeenschappelijk voorstel werd begeleid door twee procesbegeleiders die door de Gemeente aangesteld zijn.

Na goedkeuring van het gezamenlijk voorstel, zullen de drie partijen in onderlinge samenhang de verkenning uitvoeren. Daarna zal in samenwerking met de Gemeente Amsterdam verder gewerkt worden aan de realisatie van de museale voorziening.

Het NiNsee ziet als missie voor een museale voorziening om de verwerking van en dialoog over het trans-Atlantisch slavernijverleden in een nieuwe fase te brengen. Een fase waarbij aandacht voor het slavernijverleden voorbijkomt aan het louter formuleren van een aanklacht namens de toenmalige slachtoffers, maar waarbij juist ook de kracht van de tot slaafgemaakten centraal staat. Daarbij is de nadrukkelijke inzet om een kader te bieden om over en weer levende negatieve verwachtingspatronen te doorbreken door de doorwerking van het slavernijverleden in zowel de Afro-Caraïbische als de witte gemeenschap helder in beeld te brengen. Hierdoor kan worden geogst wat er in de afgelopen jaren dankzij vasthoudend activisme is gegroeid aan bereidheid om aandacht aan het slavernijverleden te besteden en kolonialistisch cultureel erfgoed ter discussie te stellen. Het NiNsee wil in deze nieuwe fase bereiken dat een verwerking van het slavernijverleden leidt tot een verschuiving van de dominante norm in het denken over dit verleden. Daarbij komt centraal te staan de driehoeksverhouding (Afrika, Nederland, het Caraïbisch gebied), het Afro-Caraïbische verhaal en de in Nederland historisch ook altijd geuite kritiek.

Uitgangspunt is dat de aanstaande museale voorziening geen eindpunt zal zijn van de erkenning van en aandacht voor het trans-Atlantische slavernijverleden, maar juist het startschot voor een nieuwe fase daarvan. Natuurlijk is de realisatie ervan na al die jaren een verdere erkenning. Echter wil het NiNsee die vooral niet statisch nemen - plechtig en monumentaal - met als risico dat het onderwerp daarmee is kaltgestellt.

Ontketend perspectief

Het beeld dat van de tot slaafgemaakten wordt opgeroepen is nog erg eenzijdig. De nadruk ligt geheel op wat hen werd aangedaan, dus hetgeen waartoe zij gemaakt werden, namelijk een slaaf. Dit geketend beeld zit vooral zwarte jongeren dwars. Zij krijgen het idee dat de voorouders louter zielige mensen waren en daar kunnen zij niet zo veel mee, behalve er een zeker pessimisme over hun eigen lot aan ontlennen. Aan dit eenzijdig beeld worden zij telkens herinnerd, daar waar huidskleur of afkomst een rol speelt. De geschiedenis van de voorouders blijkt dan letterlijk zichtbaar te zijn. Het ontbreekt hen echter aan een evenwichtig perspectief over het slavernijverleden en aan kennis over de manier waarop het doorwerkt in de eigen cultuurgeschiedenis. Het gesprek erover met ouderen en de omgeving gaat moeizaam of stagneert. Velen slagen er niet in om het slavernijverleden te interpreteren op een manier die hen verder helpt. Het is eerder een duister verhaal dat niet bijdraagt aan de gedachte en houding dat je als Nederlander dezelfde kansen verdient en verder kan komen. Het logische vertrekpunt is jongeren te activeren door hen aan te spreken op waar zij goed in zijn, namelijk culturele en multimediale productie, en dan wel over dit voor hen belangrijke thema. Zij die zich qua opleiding, werk of in hun vrije tijd bewegen op het vlak van kunst en multimedia in de zeer brede zin, worden uitgedaagd om te werken aan een publieksgerichte productie, waarbij verhalen uit de kracht van de tot slaafgemaakten worden verbeeld. De uitkomsten kunnen net zo divers zijn als de

beoogde deelnemers: een gedicht, film, essay, tentoonstelling, een app, kunstwerk, theaterstuk, educatieve video-game of T-shirt ontwerp. De inzet is om jongeren tot volwaardige deelnemers in het gesprek over hun eigen erfgoed te maken. Dit wordt bereikt door te werken aan krachtige, nieuwe en inspirerende interpretaties van het slavernijverleden. Bij de selectie voor dit project wordt erop gelet dat het uiteindelijk resultaat een goede verspreiding krijgt en een jong publiek aanspreekt.

Onderzoek naar effecten van doorwerking

Het NiNsee signaleert dat er nog maar weinig onderzoek is gedaan naar de doorwerking van het slavernij- en koloniale verleden in de specifiek Nederlandse verhoudingen. Er is in de Afro-Caraïbische gemeenschap een uitvoerige 'volkswetenschap' over deze doorwerking voorhanden. Bij de interpretatie van het alledaagse leven speelt het een belangrijke rol, zowel in de verhouding met de omgeving als binnen de Afro-Caraïbische gemeenschap zelf. Maar deze kennis is niet systematisch en getoetst en ook zeker niet in alle opzichten compleet of adequaat. Zeer algemeen wordt een gebrek aan vertrouwen in de omgeving en negatieve beeldvorming en verwachtingen over de kansen die men krijgt, vanuit de volkswetenschap sterk teruggevoerd op het slavernijverleden en koloniale periode. Er is ook een fatalistische ondertoon, die duidt op een gemankeerde verwerking van het verleden die aangepakt moet worden.

Het NiNsee denkt dat het heilzaam is om serieus onderzoek te doen op dit ingewikkelde terrein, waar doorwerking en verwerking met elkaar verstrengeld zijn. NiNsee stelt daarom een compacte werkgroep samen met een gemêleerd gezelschap van wetenschappers uit diverse disciplines die voor de vraagstelling belangrijk zijn. Het doel is om inzicht uit te wisselen hoe zulk onderzoek het beste eruit zou moeten zien en hoe dat ook werkelijk op gang te brengen. Ook zal de mogelijkheid worden onderzocht hoe het perspectief van het NiNsee bij een onlangs door een consortium aangekondigd onderzoek naar de relatie kolonialiteit en maatschappelijke ongelijkheid verder kan worden verdiept en verbreedt. Het consortium bestaat o.a. uit: Reinwardt Academie/AHK, KNAW instituten, Erasmus Universiteit, VU, Universiteit van Utrecht, Maastricht, Delft en Leiden, Beeld & Geluid.

Inter-generationale gesprekken

Dit project gaat in op verschuiving die er op dit moment duidelijk plaats vindt ten op zichte van de traditionele opvoeding in de Afro-Caraïbische gemeenschap. Kinderen groeien op in een andere omgeving dan hun ouders destijds, maken andere gezagsverhoudingen en gewoontes mee en nemen die ervaringen mee naar huis. Er treedt daardoor bij ouders vervreemding en handelingsverlegenheid op, doordat dit schuurt met de traditionele cultuur waarbij hoge mate van gehoorzaamheid, respect voor ouderen en vermijding van soms pijnlijke onderwerpen centraal staan. Deze houding heeft een wordingsgeschiedenis die teruggaat op de slavernij en koloniale tijd. Het overleven, je kind voortdurend moeten behoeden voor armoede, onderontwikkeling en andere gevaren die de overheerste lagen van de bevolking in die tijden aan den lijve ondervonden, hebben diepe sporen nagelaten in de opvoeding. Nu die druk er niet meer is, maar men wel met andere problemen te maken heeft zoals discriminatie en een nog steeds achterblijvende sociaal-economische positie en de kinderen daarin een eigen weg zoeken, ontstaat er een zorgwekkende kloof tussen ouders en hun kinderen.

NiNsee wil werken aan generatiegesprekken waarbij ook pijnlijke onderwerpen rustig en open besproken kunnen worden, rond historische thema's die een interessant en veilig platform vormen voor dialoog tussen ouders, kinderen en grootouders.

Dat grootouders meedoen is essentieel, hun aanwezigheid werkt vaak kalmerend en zij hebben nog wel het een en ander te bespreken met hun kinderen die nu op hun beurt opvoeders zijn. Het geeft diepte aan de gesprekken om ook dat naar voren te halen.

Historische onderwerpen centraal stellen heeft een meervoudige werking, de kennis van de eigen geschiedenis is in de gemeenschap niet overdreven groot, ze speelt echter een belangrijke rol in wat men nu meemaakt en ze is voor iedereen interessant. Ook is een gesprek over historische onderwerpen een methode om niet meteen tot oordelen of overhaaste conclusies te komen, maar om een meer genuanceerd beeld te bereiken.

Uiteraard zal als inspiratie 'de kracht van de voorouders' tot belangrijk thema van de gesprekken worden. Dit is een nog onderbelicht onderwerp. Aandacht daarvoor is hard nodig als verrijking en correctie van het beeld, waarbij slachtofferschap en tegenslag - hoe waar die ook zijn - nog te vaak op éézijdige en deprimerende wijze overheersen. Als partners ziet NiNsee senioren- en ouderorganisaties voor het bereik en deskundigen op het gebied van opvoeding voor de werkvorm en gespreksvoering.

Beroepskeuze strategieën

Het is duidelijk dat er hele sectoren en beroepsvelden zijn waarin nog maar weinig mensen met een Afro-Caraïbische achtergrond te vinden zijn en dat valt zeker niet alleen of voornamelijk uit discriminatie te verklaren. Het is voor het NiNsee duidelijk dat hier een wat verborgen probleem speelt. Waar er groeiende aandacht is voor de problematiek van de onder advisering van schoolkinderen met een Afro-Caraïbische achtergrond op het moment van het verlaten van de basisschool, wordt nog maar erg weinig goede aandacht besteed aan de vraag: en wat daarna? Het lijkt erop dat de meeste Afro-Caraïbische ouders vooral al blij zijn als hun kinderen überhaupt hun school afmaken op een passend niveau. Daarbij wordt bij het meedenken en begeleiden van hun kinderen bij het kiezen van een richting vooral ingezet op een 'veilig' beroep. En dan gaat het vooral om een beroep waarmee je 'gegarandeerd' een baan hebt en liefst ook 'goed' geld verdient. Ook dit gegeven is grotendeels terug te voeren op het verleden, waar (groot)ouders met een Afro-Caraïbische achtergrond überhaupt weinig in aanraking kwamen met tal van beroepsvelden en het leven vooral om overleven draaide. Studierichtingen die 'leuk' zijn worden vooral als frivool gezien, als dingen die alleen witte elitekinderen zich kunnen permitteren omdat die toch wel goed terecht komen. Ook is er in de praktijk onvoldoende bekendheid met de enorme veelheid aan beroepen die er mogelijk zijn in een complexe economie als de Nederlandse. En zo komt het dat van de Afro-Caraïbische kinderen die de universiteit of het HBO bereiken er maar heel weinig filosofie gaan studeren, industrieel ontwerper of computer-programmeur. Dat ze geen wetenschapsjournalist of kunsthistoricus worden, maar vooral bedrijfskundige, jurist, arts of verpleegkundige. Natuurlijk is er niets tegen deze laatste richtingen, maar het gevaar is dat veel Afro-Caraïbische kinderen een kant op gaan waar hun talenten niet optimaal wordt ontplooid en komt nog bij dat hun inbreng in bepaalde sectoren daardoor ook wordt gemist.

Het NiNsee wil dit probleem goed in kaart brengen en een brede discussie binnen de Afro-Caraïbische gemeenschap en met onderwijsinstellingen aanzwengelen. Dit ook in verband met bijvoorbeeld voortijdig schoolverlaten, wat wel eens met die beperkte keuzestrategie te maken zou kunnen hebben. Het NiNsee wil dan doorpakken door ouders, onderwijsinstellingen en ook werkgeversorganisaties bewust te maken van deze problematiek. Het overdragen van kennis hierover en het stimuleren om brede interessante beroepskeuze-voorlichting te organiseren, op maat gericht, is een goede stap om de achterstand op dat vlak aan te pakken.

Bestuur

Linda I. Nooitmeer BSc., voorzitter
Luiza M. Soares MA; secretaris
Dr. Martin Ph. Verbeet; penningmeester
Marian M. Markelo; bestuurslid
Kenneth Zschüschen; bestuurslid
Wendeline J.I. Flores Msc; bedstuurslid
Mara S. Michels; bestuurslid.

Personeel

Ronny Rens; Bureaumanager
Gordon Cruden; Productie coördinator
Britt-Marie; Educatie medewerker
Daniel Engelsman; coördinator Landelijk Netwerk Slavernijverleden
Drs. Urwin C. Vyent; directeur

Partners

- ✓ Stichting Eer & Herstel
- ✓ Stichting Amsterdams centrum 30 juni - 1juli
- ✓ Overlegorgaan Caribische Nederlanders (OCAN)
- ✓ Vereniging Antilliaans Netwerk
- ✓ Landelijk Overleg Afrikanen
- ✓ Lutherse Gemeente Amsterdam
- ✓ Imagine IC (onderzoekproject Emotienetwerken rond Slavernijverleden, Min. SZW)
- ✓ Amsterdam Museum (Amsterdams/ Landelijk Netwerk Slavernijverleden)
- ✓ Nationaal Museum van Wereldculturen, w.o. Tropenmuseum, Volkenkunde (Leiden), Wereldcultuur (Rotterdam) (Landelijk Netwerk Slavernijverleden)
- ✓ Stadsarchief Amsterdam
- ✓ Universiteit van Amsterdam (Parlementair onderzoek/ Min.SZW; vacant Bijzonder Hoogleraarschap Nederlands Slavernijverleden)
- ✓ Vrije Universiteit Amsterdam (Amsterdams /Landelijk Netwerk Slavernijverleden)
- ✓ Reinwardt Academie (onderzoekproject Emotienetwerken rond Slavernijverleden, Min. SZW)
- ✓ Mapping Slavery (Landelijk Netwerk Slavernijverleden)
- ✓ Bijlmer Parktheater (Amsterdams/ Landelijk Netwerk Slavernijverleden)
- ✓ Stichting Untold
- ✓ De Vries Producties (Keti Koti Festival Amsterdam- Oosterpark)
- ✓ 529 Media Productions (Keti Koti Festival Amsterdam- Oosterpark)
- ✓ Tori Oso Utrecht
- ✓ Vereniging Opo kondreman
- ✓ Stichting Gedeeld Verleden, Gezamenlijke Toekomst (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Het Scheepvaartmuseum
- ✓ Stichting 30 juni / 1 juli comité Almere (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Stichting Monument Middelburg (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Stichting Keti Koti Tafel
- ✓ Stichting Grani
- ✓ Stichting Gedeeld Verleden, Gezamenlijke Toekomst. (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Vereniging Ons Suriname
- ✓ New Urban Collective

- ✓ Comité 30 juni/ 1 juli Amsterdam (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Comité 30 juni/ 1 juli Utrecht (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Comité 30 juni/ 1 juli Tilburg (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Comité 30 juni/ 1 juli Groningen (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Comité 30 juni/ 1 juli Almere (Landelijk Netwerk Slavernijherdenkingen)
- ✓ Comité Boni